

Nazwisko: **Olga Puzia-Sobieska**

Tytuł: **Podjęcia w nauczaniu języka angielskiego uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Studium komparatystyczne.**

Streszczenie

Od ponad dwudziestu lat uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (STU) są kształceni w szkołach publicznych w oparciu o ich integrację, a od niedawna inkluzję. Przyjęte przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej podejście włączające zakłada wspólną edukację wszystkich uczniów niezależnie od ich zdolności, co umożliwia ich zrównoważony rozwój. Aby osiągnąć ten cel, rządy poszczególnych państw podjęły szereg kroków dotyczących zmian w organizacji systemu szkolnictwa, reformy kształcenia nauczycieli, rozwoju usług diagnostycznych i różnych form wsparcia.

Pomimo rządowych wysiłków na rzecz upowszechnienia podejścia włączającego w polskiej edukacji, w tym wprowadzenia obowiązkowej nauki języka obcego dla wszystkich uczniów, sytuacja dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) w polskich szkołach jest nadal mało komfortowa. W literaturze specjalistycznej można znaleźć informacje, że w swojej pracy nauczyciele języków obcych koncentrują się przede wszystkim na tradycyjnych metodach nauczania, nie angażując uczniów w praktyczne aspekty wiedzy. Mówi się, że dzieci ze SPE są często pomijane w realizacji poszczególnych zadań językowych, a zasada indywidualizacji procesu edukacyjnego nie jest w rzeczywistości respektowana. Zamiast dywersyfikacji metod nauczania adekwatnie do indywidualnych potrzeb uczniów ze SPE, wdraża się jedynie pewne kroki zaradcze, w tym ogólną dbałość o odpowiednią atmosferę na lekcjach, czy pomoc w czynnościach samoobsługowych. Zasygnalizowane problemy wskazują, że zamiast inkluzji, polska edukacja wciąż jest głęboko zakorzeniona w integracji. Przed podjęciem niniejszej pracy naukowej, przeprowadzone zostało badanie pilotażowe, którego wyniki potwierdziły wcześniejsze twierdzenia.

W związku z powyższym, głównym celem niniejszej rozprawy była analiza obecnie stosowanych podejść do nauczania języka angielskiego uczniów z STU. Aby dostrzec zalety i wady sytuacji edukacyjnej dzieci z STU w kraju, opracowano i przeprowadzono studium porównawcze. Dotyczyło ono następujących ośmiu aspektów nauczania języka obcego

uczniów z STU w Austrii, Czechach i Polsce: rozwój badań naukowych dotyczących problematyki STU w każdym z porównywanych krajów; zastosowanie rozwiązań systemowych ukierunkowanych na edukację inkluzyjną; podstawy prawne kształcenia uczniów z STU w każdym z krajów; procedury diagnostyczne STU; organizacja pomocy uczniom z STU przez instytucje edukacyjne i organizacje wsparcia; standardy kształcenia nauczycieli w porównywanych krajach; zastosowanie metod nauczania języków obcych w grupach inkluzyjnych; a także wykorzystanie materiałów dydaktycznych w pracy z uczniami z STU.

Ponieważ badanie porównawcze opierało się na analizie formalnych dokumentów i literatury specjalistycznej, brakowało w nim praktycznego wglądu w problem. Z tego względu opracowano badanie uzupełniające dotyczące sytuacji edukacyjnej uczniów z STU w Polsce. Zawężenie zakresu badań tylko do jednego kraju było spowodowane wystąpieniem pandemii COVID-19. W badaniu uzupełniającym udzielono odpowiedzi na sześć z ośmiu postawionych pytań badawczych z wykorzystaniem pięciu procedur badawczych, do których należały: analiza programów szkolnictwa wyższego w Polsce, ankieta samooceny dla nauczycieli języka angielskiego, bezpośrednie obserwacje lekcji języka obcego, wywiady częściowo ustrukturyzowane z rodzicami uczniów z STU oraz ze specjalistami w dziedzinie edukacji.

Mając na uwadze powyższe, niniejsza rozprawa doktorska stanowi odpowiedź na pytanie o obecny kształt edukacji obcojęzycznej w kraju. Wyniki badań wskazują dobre praktyki edukacyjne, jak również pozwalają dostrzec słabości stosowanych obecnie rozwiązań. Wnioski zawarte w pracy mogą posłużyć władzom oświatowym do projektowania reform edukacyjnych ukierunkowanych na dalsze wdrażanie inkluzji do polskich szkół. Mogą one również zostać wykorzystane przez ośrodki akademickie, jak również nauczycieli języków obcych jako praktyczne wskazówki do rozwijania działań włączających i podnoszenia jakości nauczania języków obcych uczniów z STU w klasach inkluzyjnych.